

استفتائات روزه بر اساس فتاوی آیت الله ناصر مکارم شیرازی

<?xml encoding="UTF-8?">

کارهایی که روزه را باطل می کند

عدم بطلان روزه با استفاده داروهای ضد عرق

1- فرآوردهای ضد عرق درون خود ماده ای دارند که جذب غدد عرق می شوند و از ترشح عرق جلوگیری میکند. آیا استفاده از این فرآورده که نقش تغذیه ای ندارند و نقش دارویی دارند باعث ابطال روزه میشود ؟ اشکالی ندارد.

فرو بردن وسائل غیر خوراکی به دهان

2- آیا فرو بردن وسایل غیرخوراکی (مانند وسایل معاینات پزشکی) در دهان به هنگام روزه باعث بطلان روزه می گردد؟

موجب بطلان روزه نمی شود مگر این که آلوده به آب دهان شود و آن را بیرون آورد و سپس وارد دهان کند و رطوبت آن ابزار به قدری باشد که در آب دهان مستهلك نشود و آن را فرو برد.

وارد کردن وسائل دندانپزشکی در دهان

3- آیا بردن وسایل غیر خوراکی - مثل وسایل دندانپزشکی - در دهان، باعث ابطال روزه می شود؟
باعث ابطال روزه نیست مگر این که رطوبتهایی از دهان روی آن قرار گیرد و بعد آن را به دهان برگرداند و به اندازه ای زیاد باشد که با آب دهان مستهلك نشود و فرو ببرد.

شستشوی معده از طریق سوند برای روزه دار

4- آیا شستشوی معده از طریق سوند معده، باعث ابطال روزه بیمار می شود؟ (توضیح این که شستشوی معده با مایعات از طریق سوند انجام می گیرد، سپس مایع وارد شده از طریق سوند به بیرون کشیده می شود).
جایز نیست، مگر در حال ضرورت و در این صورت باید روزه را قضا کند.

غسل نکردن به خاطر رعایت حال دیگران

5- اگر انسان قبل از اذان صبح جنب بشود و بخاطر ایجاد مزاحمت برای دیگران عمداً غسل نکند تیمم کند روزه او در ماه رمضان یا قضای آن صحیح است ؟ و آیا باید برای نماز ظهر غسل کند؟
این امر مجوز تیمم نمی شود و روزه اشکال دارد مگر این که مزاحمت شدیدی باشد و در هر حال برای نماز ظهر و عصر باید غسل کند .

مسواک زدن برای روزه دار

6- آیا در هنگام روزه می توان داندانها را مسواک کرد؟ اگر مسواک مرطوب شده، در اثر تماس با آب دهان مجدداً برای تمیز کردن دندانها به کار رود، چه حکمی دارد؟
مسواک کردن در حال روزه، مانعی ندارد. ولی اگر رطوبت پیدا کند و مسواک را بیرون آورده و به دهان بازگرداند و رطوبت آن در آب دهان مستهلک نگردد، جایز نیست، و در صورتی که با خمیر دندان مسواک کند، باید دهان را بعد از آن کاملاً بشوید.

خوردن و آشامیدن

استفاده از پماد و مسواک برای روزه دار

7- استفاده از پماد ویتامین آ برای لبها (برای جلوگیری از ترك خوردن لبها) برای شخص روزه دار چه حکمی دارد؟
مسواک زدن دندانها برای شخص روزه دار چه حکمی دارد؟
چنانچه آلوده به آب دهان نشود و در حلق فرو نرود اشکال ندارد.
چنانچه مواد مسواک و آب خارج به حلق فرو نرود اشکال ندارد.

فرو بردن چرک گلو

8- آیا فرو بردن چرک گلو باعث باطل شدن روزه می گردد؟
اگر به فضای دهان وارد نشود یا بدون اختیار فرو رود مانعی ندارد.

خوردن داروهایی که جنبه غذایی ندارد

9- آیا خوردن داروهای خوراکی که هیچ جنبه غذایی نداشته باشد و جهت تسکین آلام بیماری به کار می رود مبطل روزه می باشد؟
بدون شك مبطل روزه است.

باقی ماندن طعم و بوی غذا در دهان

10- در سحرگاه ماه مبارك رمضان اغلب طعم و بوی بعضی از غذاها، یا خمیر دندان، برای مدتی در دهان می ماند، در این موارد پس از چند بار بیرون ریختن آب دهان، اگر باز هم طعم یا بوی اینها در دهان باقی بماند تکلیف چیست؟
اگر دهان به خوبی شستشو داده شود، که اجزای غذا باقی نماند، اشکالی ندارد.

استفاده روزه دار از نسوار

11- ماده ای است به نام "نسوار" که از تنباکو و آهک تهیه می شود، ماده مزبور را در دهان می گذارند و مقداری هم سبب بی حالی می شود، استفاده از آن برای روزه دار چه حکمی دارد؟
شیء مزبور مطمئناً برای روزه اشکال دارد و در غیر حال روزه نیز استفاده از آن شرعاً بدون اشکال نیست.

جویدن کندر و سقز برای روزه دار

12- هنگامی که انسان روزه دار است، چنانچه کُنْدَر، سَقْز یا آدامسی که مَرّه شیرینی آن رفته باشد بجود، آیا روزه او باطل است؟

با توجه به این که اجزای آن تدریجاً جدا می شود، جایز نیست.

فروبردن آب دهان در ماه رمضان

13- اگر کسی در ماه رمضان بر اثر ناراحتی گوارشی دائم مزه تلخ یا شیرین در دهانش احساس کند و برای او مشقت داشته باشد که دائم آب دهانش را خارج کند آیا می تواند بی اعتناء باشد و آب دهانش را فرو ببرد و روزه او صحیح است؟

مانعی ندارد

احتلام روزه دار

علم به احتلام روزه دار بر اثر خوابیدن روی شکم

14- کسیکه عمدی بر شکم میخوابد و میداند از این کار محتلم میشود آیا کارش حرام است و روزه اش باطل است؟

احتیاط واجب آنست که چنین نکند و اگر چنین کرد روزه را بگیرد و سپس قضاء کند.

دروغ بستن به خدا و پیامبر(ص) و امامان(ع)

خواندن حدیث شریف کساء در حالت روزه

15- آیا حدیث شریف کساء، که منقول از عوالم العلوم شیخ عبدالله بحرانی است، معتبر است؟ اگر در حال روزه بخوانیم برای روزه اشکال دارد؟

حدیث مزبور از احادیث مشهوره است، البته اجمال آن بطور متواتر در کتب شیعه و اهل سنت نقل شده است؛ ولی مفصل و مشهور آن تنها در بعضی از کتب شیعه آمده است و مرحوم "شیخ عبدالله بحرانی" در کتاب "عوالم" آن را با سند خود، از جابر بن عبدالله انصاری، از حضرت فاطمه زهرا(علیها السلام) نقل کرده است؛ و چون بعضی از رجال این سند در میان بزرگان مورد گفتگو است بهتر این است که به قصد رجاء خوانده شود، و در این صورت روزه باطل نمی شود. (احقاق الحق، جلد دوم، صفحه 546.)

رساندن غبار غلیظ به حلق

استفاده از اسپری ریه

16- فردی مبتلا به نفس تنگی شدید است و از يك نوع وسیله طبّی استفاده می نماید که با فشار دادن سوزن آن داروی مایع به صورت پودر گاز از راه دهان به ریه ها پاشیده می شود باعث تسکین می گردد (این عمل چندین بار در روز تکرار می گردد) آیا می تواند با وجود استفاده از این وسیله روزه دار هم باشد با توجه به این که بدون استفاده از این دستگاه روزه گرفتن مشقّتی غیرقابل تحمل دارد؟

اگر به صورت گاز رقیق وارد بدن می شود مانعی ندارد و روزه اش صحیح است و ما نمونه های معمول آن را دیده ایم اشکالی ندارد.

استفاده از داروي اسپري در ماه رمضان

17- استفاده از داروي اسپري در ماه مبارك رمضان چه حکمي دارد؟

اسپري هائي که براي تنگي نفس مي زنند روزه را باطل نمي کند .

استنشاق دود موتور

18- در يکي از روزه های ماه مبارك رمضان در کنار موتوري بودم که دود می کرد. فکر می کنم در آن موقع از ناحیه

بینی بیشتر تنفس می کردم. آیا روزه من باطل شده است؟

اگر در عرف آن را دود غلیظ بدانند، و شما هم عمداً و با توجه استنشاق کرده باشید، روزه شما اشکال پیدا می کند، و اگر مشکوک بوده است، اشکالی ندارد.

استفاده از دخانيات در حال روزه

19- کشیدن سيگار، قلیان و چپق، در حال روزه چه حکمی دارد؟

تمام اينها اشکال دارد، و اگر عمداً انجام دهند احتیاط واجب قضای روزه است؛ بلکه استفاده از دخانيات در غير حال روزه نیز حرام است.

فرو بردن سر در آب

فرو بردن سر پوشیده به داخل حوض

20- اگر در ماه رمضان دور سر خود پلاستيك ببندد و زیر آب مثلاً حوض برود روزه باطل است؟

آري روزه اشکال دارد مگر اینکه نایلون بصورت کلاهي در آید که سر در آن آزاد باشد.

فرو بردن تمام بدن در آب براي روزه دار

21- در محلی کار می کنیم که به خاطر موازين بهداشتی مجبوریم هر روز يك يا چند بار در استخر "کلر + آب" فرو

رفته و خارج شویم؛ با توجه به این که کلّ سر و بدن ما در آب فرو می رود، روزه های ما چه حکمی دارد؟ در ضمن

من و دوستانم نمی توانیم تمام ماه رمضان را مرخصی بگیریم. وظیفه ما چیست؟

بهترین راه آن است که در استخر بروید و سر را زیر آب نکنید؛ بلکه آب بر سر خود بریزید، یا نیمی از سر را يك بار

در آب فرو برید، و نیم دیگر را بار دیگر.

باقی ماندن بر جنابت تا اذان صبح

وظیفه کسی که قبل از اذان صبح جنب شده

22- اگر شخصی در ماه رمضان قبل از اذان صبح جنب شده باشد آیا حتما باید قبل از اذان غسل کند یا راه دیگری هم هست؟
باید غسل کند و اگر مانعی وجود دارد تیمم می کند.

معیار بیدار شدن

23- آیا در بیدار شدن جنب در شب ماه مبارك رمضان مختصر بیداری کافی است (مثلا ساعت زنگ بزند و او مست خواب بوده فوراً زنگ ساعت را خاموش کرده و خوابیده است)؟
این مقدار کافی نیست.

اماله کردن با مایعات

تنقیه کردن با مایعات

24- روزه بیماری که تنقیه می کند، اما مایع به شکم او نمی رسد و فقط به نشیمنگاه او وارد می شود، چه حکمی دارد؟
روزه او باطل است؛ هرچند به شکم نرسد.

بیمارانی که نیاز روزمره به تنقیه با آب دارند

25- بیماری که ناچار است هر روز، یا یک روز در میان با آب خالص تنقیه کند، تکلیف روزه هایش چه می شود؟
اگر می تواند، این کار را در شب انجام دهد، و اگر نمی تواند باید روزه را قضا کند.
احکام مبطلات روزه

حکم پر کردن دندان در ماه رمضان

26- پر کردن دندان در ماه مبارك رمضان چه حکمی دارد؟
چنانچه توجه داشته باشد چیزی از حلق پایین نرود چه موادی که به کار می برد و چه آب یا دارویی که داخل دهن می شود ، اشکال ندارد.

استنشاق مه یا بخار آب

27- آیا استنشاق مه یا بخار آب (مثلا در حمام) روزه را باطل می کند؟
آیا مصرف کرمهای ویتامینه که ویتامین آنها جذب پوست می شود برای روزه ضرر دارد؟
مانعی ندارد.
مانعی ندارد.

قضا و كفاره روزه

به جا آوردن قضاى روزه در روز جمعه

1- باسلام و خسته نباشيد آيا قضاى روزه واجب را ميتوان در روز جمعه بجا آورد؟
مانعي ندارد.

فراموش كردن قضاى روزه تا رمضان سال بعد

2- اگر انسان فراموش كند كه روزه قضا دارد و آن را انجام ندهد و چند روز مانده به ماه مبارك يادش بيايد، ولي نتواند قضا را بجا آورد، حكم او چيست؟

آنچه از قضاى روزه مانده، بعد از ماه رمضان بجا مى آورد و احتياط آن است كه براى هر يك روز روزه يك مد طعام (يعنى معادل 750 گرم گندم) به فقير بدهد.

افطار كردن روزه قضا

3- شخصى سه روز روزه بدهكار مى باشد و سه روز هم به ماه رمضان مانده است، اگر پيش از ظهر افطار كند، آيا كفاره دارد؟ و اگر تا سال ديگر تاخير بيندازد، چه حكمى دارد؟
اگر قبل از ظهر افطار كرده، كفاره تاخير دارد؛ يعنى براى هر يك روز يك مد طعام بايد بدهد و از گناه خود استغفار كند و قضاى آن را بعداً بجا آورد و اگر بعد از ظهر بوده علاوه بر آنچه گفته شد بايد كفاره افطار روزه قضا را هم بدهد.

نذر روزه براى كسى كه روزه قضا دارد

4- آيا كسى كه قضاى روزه ماه رمضان بدهكار است، مى تواند نذر كند و روزه بجا آورد؟ كسى كه قضاى روزه هاى ماه رمضان را بجا آورده باشد، ولي كفاره روزه ماه رمضان بدهكار است چطور؟
نذر در تمام اين موارد اشكال دارد.

مواردى كه قضا و كفاره واجب است

عدم قضاى روزه تا رمضان سال آينده

5- اگر انسان فراموش كند كه روزه قضا دارد و آن را انجام ندهد و چند روز مانده به ماه مبارك يادش بيايد، ولي نتواند قضا را بجا آورد، حكم او چيست؟
آنچه از قضاى روزه مانده، بعد از ماه رمضان بجا مى آورد و احتياط آن است كه براى هر يك روز روزه يك مد طعام (يعنى معادل 750 گرم گندم) به فقير بدهد.

كفاره تاخير و افطار روزه قضا

6- شخصى سه روز روزه بدهكار مى باشد و سه روز هم به ماه رمضان مانده است، اگر پيش از ظهر افطار كند، آيا كفاره دارد؟ و اگر تا سال ديگر تاخير بيندازد، چه حكمى دارد؟

اگر قبل از ظهر افطار کرده، کفّاره تأخیر دارد؛ یعنی برای هر يك روز يك مدّ طعام باید بدهد و از گناه خود استغفار کند و قضای آن را بعداً بجا آورد و اگر بعد از ظهر بوده علاوه بر آنچه گفته شد باید کفّاره افطار روزه قضا را بدهد.

ترك عمدي روزه در ماه رمضان

7- در ماه مبارك رمضان امتحان داشتم و چون درسها را تا آن زمان مطالعه نکرده بودم، دچار این اضطراب شدم که شاید با گرفتن روزه نتوانم در امتحان موفق شوم؛ البتّه قبل از شروع ماه مبارك، سه روز از روزه های قضایم را گرفتم، ولی در آن روزها به هیچ عنوانی درس نخواندم و با این که هیکل درشتی داشتم ضعف می کردم (از نظر بدنی عذری ندارم) به همین جهت روزه نگرفتم؛ البتّه با تمام شدن امتحانات، باقیمانده ماه مبارك را روزه گرفتم، حکم روزه هایی که نگرفتم چیست؟

ترك عمدي روزه در ماه مبارك رمضان کفّاره دارد، و گناه بزرگی است؛ ولی اگر شما یقین داشته اید که در آن شرایط روزه بر شما واجب نیست، کفّاره ندارد.

کسي که روزه هاي زيادي را افطار کرده

8- تکلیف شخصی که روزه های زیادی را افطار کرده است چیست؟

تا آن جا که بتواند روزه های گذشته را قضا کند و نسبت به کفّاره آنها مطابق مسأله 1401 و 1402 توضیح المسائل ما عمل کند و هر چه توانایی ندارد از او ساقط است.

کسي که سال اول تکليف روزه نگرفته

9- وظیفه خانمی که سال اوّل تکلیف روزه اش را خورده است چیست؟ و اگر باید قضا کند چگونه قضا نماید؟

کفّاره ندارد خواه جاهل مقصر بوده یا قاصر ولی اگر عمداً و عالماً روزه نگرفته کفّاره دارد و در تمام صور مسأله، قضا لازم است.

شک در تعداد افطار عمدي روزه

10- شخصی چند روز از ماه رمضان را عمداً افطار کرده است اما تعداد دقیق آن را نمی داند وظیفه او چیست؟

به مقداری که یقین دارد، روزه هایی را که خورده باید هم قضا کند و هم برای هر روز کفّاره بدهد و چنانچه بار او سنگین شود و نتواند، مطابق آنچه در مسأله 1402 توضیح المسائل گفته ایم عمل کند.

ترك روزه براي امتحانات درسي

11- در ماه مبارك رمضان امتحان داشتم و چون درسها را تا آن زمان مطالعه نکرده بودم، دچار این اضطراب شدم که شاید با گرفتن روزه نتوانم در امتحان موفق شوم؛ البتّه قبل از شروع ماه مبارك، سه روز از روزه های قضایم را گرفتم، ولی در آن روزها به هیچ عنوانی درس نخواندم و با این که هیکل درشتی داشتم ضعف می کردم (از نظر بدنی عذری ندارم) به همین جهت روزه نگرفتم؛ البتّه با تمام شدن امتحانات، باقیمانده ماه مبارك را روزه گرفتم، حکم روزه هایی که نگرفتم چیست؟

ترك عمدي روزه در ماه مبارك رمضان کفّاره دارد، و گناه بزرگی است؛ ولی اگر شما یقین داشته اید که در آن شرایط

روزه بر شما واجب نیست، کفّاره ندارد.

روزه برای مادرانی که فرزند شیر خوار دارند

12- آیا بر مادری که بچه شیر می دهد، روزه واجب است؟

زنانی که بچه شیر می دهند خواه مادر بچه باشند یا دایه، اگر روزه گرفتن باعث کمی شیر آنها و ناراحتی بچه می شود روزه بر آنها واجب نیست، ولی برای هر روز کفّاره (يك مدّ طعام) واجب است، بعداً نیز باید روزه را قضا کنند؛ اما اگر روزه برای خودشان ضرر داشته باشد کفّاره لازم نیست، ولی بعداً روزه های را که نگرفته اند قضا نمایند.

مواردی که فقط کفاره واجب است

فراموش کردن قضاي روزه تا رمضان سال بعد

13- اگر انسان فراموش کند که روزه قضا دارد و آن را انجام ندهد و چند روز مانده به ماه مبارك يادش بيايد، ولی نتواند قضا را بجا آورد، حکم او چیست؟

آنچه از قضاى روزه مانده، بعد از ماه رمضان بجا می آورد و احتیاط آن است که برای هر يك روز روزه يك مدّ طعام (یعنی معادل 750 گرم گندم) به فقیر بدهد.

افطار کردن روزه قضا

14- شخصی سه روز روزه بدهکار می باشد و سه روز هم به ماه رمضان مانده است، اگر پیش از ظهر افطار کند، آیا کفّاره دارد؟ و اگر تا سال دیگر تأخیر بیندازد، چه حکمی دارد؟
اگر قبل از ظهر افطار کرده، کفّاره تأخیر دارد؛ یعنی برای هر يك روز يك مدّ طعام باید بدهد و از گناه خود استغفار کند و قضاى آن را بعداً بجا آورد و اگر بعد از ظهر بوده علاوه بر آنچه گفته شد باید کفّاره افطار روزه قضا را هم بدهد.

روزه برای بیمارانی که خونریزی معده دارند

15- زنی هستم 63 ساله که شش بچه به دنیا آورده ام، در دوران حاملگی و شیرخوارگی بچه هایم (حدود 12 سال) نتوانسته ام روزه بگیرم، پس از آن نیز تا کنون هر وقت خواستم روزه بگیرم دچار خونریزی معده شده ام و با توصیه پزشکان روزه نگرفته ام، حال تکلیف روزه های بنده چیست؟
در حال حاضر شما مکلف به روزه نیستید و احتیاط آن است که اگر قدرت دارید برای هر روز به اندازه يك مدّ طعام (750 گرم گندم) به شخص مستحق بدهید، همچنین برای ایّام گذشته که روزه نگرفته اید و تا سال بعد هم توانایی بر روزه نداشته اید.

عدم توانایی تازه مکلفین برای روزه گرفتن

16- دختری به سنّ بلوغ رسیده است؛ ولی به واسطه ضعف جسمی توان روزه گرفتن در ماه مبارك رمضان را ندارد و بعد از ماه رمضان هم تا سال بعد نمی تواند قضا کند، حکمش چیست؟

باید کفّاره مدّ طعام را بدهد؛ یعنی برای هر روز معادل 750 گرم گندم و مانند آن به فقیر بدهد. و قضای این روزه ها بر او واجب نیست.

روزه برای بیمارانی که مجبور به خوردن مایعات هستند

17- بعضی از برادران قطع نخاعی، به دستور پزشک باید هر چند ساعت مقداری مایعات بنوشند، وظیفه آنان برای روزه چیست؟
روزه از آنها ساقط است و بجای آن، در صورتی که قدرت مالی داشته باشند، برای هر روز يك مدّ طعام کفّاره می دهند.

روزه برای معتادین

18- فردی معتاد به ترياك است و نمی تواند ترك نماید، به همین علّت، نه به صورت ادا و نه به صورت قضا، توان روزه گرفتن را ندارد، آیا این فرد حکم مریض را دارد؟ یا این که باید کفّاره بدهد؟
باید احتیاطاً روزه بگیرد هر چند از آن دود به مقدار ضرورت استفاده کند و بعد هم برای هر روز يك فقیر را هم سیر نماید.

مواردی که فقط قضا واجب است

حکم مسافري که قبل از ظهر به وطن برسد

19- اگر شخصي در ماه رمضان صبح به مسافرت رفته روزه اش رابخورد ولي قبل از ظهر به وطن باز گردد تکلیفش چیست؟
روزه آن روز قضا شده و پس از ماه مبارك قضایش را انجام می دهد.

قضای روزه هایی که شخص احتمال ضرر را می داده

20- اینجانب مدت 5-6 سال بود که طبق آزمایشات متعدد داراي بیماری "هپاتیت ب" بودم و در آن زمان دکتر از گرفتن روزه مرا منع می کرد ولي 2 سال پیش دکتری به من گفت که این بیماری نیست که من دارا هستم بلکه نوعي پاتن بیماری است و من مشکلي ندارم و من هم از همان زمان روزه هایم را گرفته ام ... حال آیا قضای روزه های آن 5-6 سالی که احتمال بیماری میرفت بر من واجب است یا خیر؟
احتیاط واجب آن است که روزه ها را قضا کند.

کسی که سال اول تکلیف روزه نگرفته

21- وظیفه خانمی که سال اول تکلیف روزه اش را خورده است چیست؟ و اگر باید قضا کند چگونه قضا نماید؟
کفّاره ندارد خواه جاهل مقصر بوده یا قاصر ولی اگر عمداً و عالماً روزه نگرفته کفّاره دارد و در تمام صور مسأله، قضا لازم است.

تزریق خون به روزه دار

22- آیا تزریق خون به بدن موجب ابطال روزه می شود؟
احتیاط اتمام آن روزه و قضای آن است.

روزه برای مادرانی که فرزند شیرخوار دارند

23- آیا بر مادری که بچه شیر می دهد، روزه واجب است؟
زنانی که بچه شیر می دهند خواه مادر بچه باشند یا دایه، اگر روزه گرفتن باعث کمی شیر آنها و ناراحتی بچه می شود روزه بر آنها واجب نیست، ولی برای هر روز کفاره (يك مدّ طعام) واجب است، بعداً نیز باید روزه را قضا کنند؛ اما اگر روزه برای خودشان ضرر داشته باشد کفاره لازم نیست، ولی بعداً روزه های را که نگرفته اند قضا نمایند.

کسی که نمی دانسته آمیزش با همسر روزه را باطل می کند
24- شخصی به خیال این که در روز ماه مبارك رمضان، آمیزش با زوجه نه حرام است و نه روزه را باطل می کند، مرتکب آن شده است، آیا کفاره هم دارد؟
فقط قضا دارد.

مواردی که قضا لازم نیست

کسی که 28 روز از ماه رمضان را درک کرده

25- کسی که فقط 28 روز از ماه رمضان را درک بکند چون که در اوّل ماه مبارك در ایران است و آخر ماه مبارك در يك کشور عربی است که ماه شوال يك روز زودتر دیده می شود و لهذا 28 روز را درک کرده است آیا قضای يك روز بر او واجب است یا هیچ قضا لازم نیست؟
قضای يك روز بر او واجب نیست ولی احتیاط مستحب است.

روزه برای بیمارانی که خونریزی معده دارند

26- زنی هستم 63 ساله که شش بچه به دنیا آورده ام، در دوران حاملگی و شیرخوارگی بچه هایم (حدود 12 سال) نتوانسته ام روزه بگیرم، پس از آن نیز تا کنون هر وقت خواستم روزه بگیرم دچار خونریزی معده شده ام و با توصیه پزشکان روزه نگرفته ام، حال تکلیف روزه های بنده چیست؟
در حال حاضر شما مکلف به روزه نیستید و احتیاط آن است که اگر قدرت دارید برای هر روز به اندازه يك مدّ طعام (750 گرم گندم) به شخص مستحق بدهید، همچنین برای ایّام گذشته که روزه نگرفته اید و تا سال بعد هم توانایی بر روزه نداشته اید.

عدم توانایی تازه مکلفین برای روزه گرفتن

27- دختری به سنّ بلوغ رسیده است؛ ولی به واسطه ضعف جسمی توان روزه گرفتن در ماه مبارك رمضان را ندارد و بعد از ماه رمضان هم تا سال بعد نمی تواند قضا کند، حکمش چیست؟

باید کفّاره مدّ طعام را بدهد؛ یعنی برای هر روز معادل 750 گرم گندم و مانند آن به فقیر بدهد. و قضای این روزه ها بر او واجب نیست.

روزه برای بیمارانی که مجبور به خوردن مایعات هستند

28- بعضی از برادران قطع نخاعی، به دستور پزشك باید هر چند ساعت مقداری مایعات بنوشند، وظیفه آنان برای روزه چیست؟
روزه از آنها ساقط است و بجای آن، در صورتی که قدرت مالی داشته باشند، برای هر روز يك مدّ طعام کفّاره می دهند.

کفاره روزه

کفاره روزه بانوانی که شیر می دهند

29- کفاره زنی که در اثر بچه شیر دادن دوسال روزه نگرفته است چقدر برای هر روزه است ؟
برای هر روز يك فقیر را سیر کند و چنانچه برای هر روز مبلغ 300 تومان به کسی بدهد که با آن نان تهیه کند اشکالی ندارد. (سال 1386)

پرداخت کفاره روزه با گوشت

30- آیا در مدّ طعام، که به عنوان کفّاره روزه پرداخته می شود، گوشت هم کفایت می کند؟
به تنهایی اشکال دارد.

مصرف کفاره روزه برای فقراء

31- آیا جایز است به وسیله کفّاره روزه، به فقرا اطعام داده شود؟ این حکم شامل مساکین نیز می شود؟
کفّاره روزه را به فقرا و مساکین هر دو می توان داد.

پرداخت کفاره روزه به اهل سنت

32- آیا می توانیم کفاره روزه غیره عمد را به اهل سنت بدهیم ؟
احتیاط آن است که به فقراء شیعه بدهد.

عدم کفایت گوشت به عنوان کفاره

33- آیا در مدّ طعام، که به عنوان کفّاره روزه پرداخته می شود، گوشت هم کفایت می کند؟
به تنهایی اشکال دارد.

وظیفه کسی که سالها نماز و روزه اش ترک شده است

34- حضرت آیت اله العظمی مکارم شیرازی دامت افاضاته

- 1- یکی از آشنایان ما حدود 30 سال نماز و روزه او ترک شده است و اخیراً متنبه شده و در صدد تدارک گذشته میباشد و مدت 3 سال است که نماز و روزه را مرتباً انجام میدهد. از حضرتعالی خواهشمند است ساده ترین روش را برای جبران مافات مخصوصاً کفاره روزه های فوت شده بیان فرمایید.
- 2- در حال حاضر (سال 1368) معادل ریالی کفاره اطعام شصت مسکین برای هر روز چقدر میباشد.
- 3- آیا با توجه به ندامت از گذشته و مشکلات ادای کفاره برای این سالهای طولانی حضرتعالی تخفیفی در کفارات صلاح میدانید با تشکر فراوان و التماس دعا
- 1- نماز ها و روزه ها را تدریجاً قضا کند و نسبت به کفاره روزه ها مطابق مسأله 1401 و 1402 توضیح المسائل ما عمل کند؛ و هر چه توانائی ندارد از او ساقط است.
- 2- برای هر نفر 300 تومان در نظر بگیرد. و فقط صرف خرید نان شود.
- 3- از جواب سؤال 1 معلوم می شود.

مصرف کفاره

- 35- آیا با اجازه فقها (دام بقائهم) و یا مأذونین از طرف آنها می توان کفّارات غیرعمدی روزه را در حوایج عمومی فقرا (غیر از اطعام) صرف نمود؟
مصرف آن فقط اطعام است.

ملاک قیمت کفاره

- 36- قیمت کفاره روزه ماه رمضان که به عذرشرعی مثل مرض و غیر آن افطار شده است چقدر است؟ و آیا معیار قیمت شهری است که در آن زندگی می کنیم یا معیار 750 گرم گندم یا خرما یا نان است بدون در نظر گرفتن شهری که در آن هستیم؟
ملاک قیمت شهری است که کفّاره در آن پرداخت می شود و مقدار آن 750 گرم است ولی قیمت آن را می توانید به شخص مستحق بدهید بشرط این که اطمینان داشته باشید مصرف نان می کند.

مصرف کفاره برای ازدواج

- 37- آیا می توانم کفّاره قضای روزه ماه رمضان را به برادرم که قصد ازدواج دارد و برای این امر به آن نیازمند است بپردازم؟
احتیاط آن است که فقط مصرف نان شود.

پرداخت کفاره به واجب النفقه

- 38- دادن کفّاره به واجب النفقه جایز است؟
احتیاط آن است که کفّاره را مطلقاً به واجب النفقه ندهد.

کسی که قدرت بر انجام کفاره جمع ندارد

- 39- اگر کسی در ماه مبارك رمضان سه روز از روزه های خود را عمداً با کار حرامی باطل کرده، و اکنون سخت

پشیمان باشد، و نتواند برای هر روز 60 روزه بگیرد، یا يك بنده آزاد کند، آیا می تواند فقط به 60 نفر فقیر غذا دهد؟

مطابق، مسأله 1402 رساله توضیح المسائل ما عمل کند.

روزه احکام روزه قضا

قضای روزه رمضان در سفر

40- گرفتن قضاء روزه ماه رمضان با نذر در سفر چطور است؟
جایز نیست.

عدم صحت نذر برای کسی که روزه قضا دارد

41- آیا کسی که قضای روزه ماه رمضان بدهکار است، می تواند نذر کند و روزه بجا آورد؟ کسی که قضای روزه های ماه رمضان را بجا آورده باشد، ولی کفّاره روزه ماه رمضان بدهکار است چطور؟
نذر در تمام این موارد اشکال دارد.

روزه مستحبی برای کسی که احتمالاً روزه قضا دارد

42- آیا شخصی که احتمال می دهد روزه قضا دارد می تواند روزه مستحبی بگیرد و اگر برای روزه مستحبی مانند اعتکاف نذر کند چطور؟
اشکالی ندارد.

شک در تعداد روزه های قضا

43- بنده الآن حدود 22 سال دارم و تقریباً از 4 سال پیش تمامی روزه هایم را گرفته ام ولی قبل از آن چند روزی از روزه هایم را به دلایلی نگرفته ام و نمی دانم که تعداد آن روزها چقدر بوده است وظیفه من چیست؟
همان مقدار که یقین دارید روزه نگرفته اید قضا کنید و اگر روزه نگرفتن عمدی بوده کفّاره نیز واجب است مگر این که جاهل به مسائل روزه بوده اید.

کسی که روزه های زیادی را افطار کرده

34- تکلیف شخصی که روزه های زیادی را افطار کرده است چیست؟
تا آن جا که بتواند روزه های گذشته را قضا کند و نسبت به کفّاره آنها مطابق مسأله 1401 و 1402 توضیح المسائل ما عمل کند و هر چه توانایی ندارد از او ساقط است.

کسی که سال اول تکلیف روزه نگرفته

35- وظیفه خانمی که سال اول تکلیف روزه اش را خورده است چیست؟ و اگر باید قضا کند چگونه قضا نماید؟
کفّاره ندارد خواه جاهل مقصر بوده یا قاصر ولی اگر عمداً و عالماً روزه نگرفته کفّاره دارد و در تمام صور مسأله،

قضا لازم است.

روزه مسافر

روزه دانشجو

1- بنام خدا اینجانب دانشجو هستم و ساکن تهران میباشم محل دانشگاه من شهر مسجد سلیمان ولی خوابگاه من در اهواز است که مسافت آن تا مسجد سلیمان بیش از 100 کیلومتر است. دو سوال دارم (1) وضعیت نماز و روزه ام چگونه است (2) اگر سفری به اهواز و یا مسجد سلیمان بروم که مربوط به دانشگاه نمی شود (مثلاً برای تفریح) وضعیت نماز و روزه ام چگونه است؟
در صورتی که حداقل هفته ای سه روز به اهواز رفت و آمد داشته باشید، و این کار برای مدتی ادامه داشته باشد (مثلاً یک ترم) کثیر السفر هستید و نماز و روزه شما در اهواز و بین راه تمام است ولی در سفرهای غیر درسی شکسته است و اگر برای مدت طولانی (مثلاً یک سال) هفته ای حداقل سه روز در اهواز سکونت داشته باشید آنجا حکم وطن شما خواهد بود و نمازتان حتی در سفرهای غیر درسی به اهواز تمام است اما در بین راه شکسته است.

سفر هوایی در آسمان شهر

2- خلبانی که به دلیل وظیفه اش مجبور است بیش از هشت فرسخ شرعی در آسمان محدوده شهر (یعنی مسافرت عمودی در فضا) گشت زنی کند- به فرض اینکه شغل همیشگی او نیست- حکم روزه اش چه می شود؟
گشت زنی در آسمان شهر سفر محسوب نمی شود.

بلاد کبیره و حد ترخص آن

3- تهران بلاد کبیره است یا نه و در مورد شهری که بلاد کبیره است تکلیف چیست؟ وحد ترخص در تهران کجاست؟

حکم بلاد کبیره و غیر کبیره یکسان است و محلات مختلف تهران جزو تهران محسوب می شود حد ترخص در هر شهری آن است که از آخرین خانه های شهر به قدری دور شوند که صدای اذان شهر را نشنوند.

وقت افطار

افطار به وقت اهل تسنن

1- شخصی به هنگام افطار، همراه دوست سنی خود می باشد، آیا می تواند طبق وقت آنها افطار بکند؟ یا باید به

وقت خودش افطار نماید؟
اگر محذوری ندارد، منتظر وقت افطار خودش باشد.

افطار در حج عمره به وقت محلی

2- با توجه به این که در مراسم حج عمره، در ماه مبارك رمضان، در مسجدالحرام و مسجدالنبی(صلی الله علیه وآله) قبل از اذان مغرب، سفره افطار گسترده شده و به محض شروع اذان مغرب (که با اذان مغرب واقعی به نظر اکثر علمای امامیه يك ربع فاصله دارد) همه شروع به افطار نموده و از دیگران نیز دعوت به افطار می نمایند، و در صورت عدم افطار موجب انگشت نما شدن و بعضاً وهن شیعه می شود و تقیّه مداراتی در اینجا ضروری تر از شرکت در نماز مغرب به نظر می رسد، آیا اجازه می فرمائید که شیعیان در هتل ها بمانند و هنگام مغرب در ماه مبارك در مساجد حاضر نشوند؟ یا این که حضور یافته و تقیّه افطار نمایند؟
بهتر است برای نماز مغرب در مسجد حضور یابند و اگر به آنها اصرار بر افطار شود، می توانند افطار کنند و روزه آنها صحیح است.

افطار کردن با وقت اهل تسنن

3- با توجه به این که در مراسم حج عمره، در ماه مبارك رمضان، در مسجدالحرام و مسجدالنبی(صلی الله علیه وآله) قبل از اذان مغرب، سفره افطار گسترده شده و به محض شروع اذان مغرب (که با اذان مغرب واقعی به نظر اکثر علمای امامیه يك ربع فاصله دارد) همه شروع به افطار نموده و از دیگران نیز دعوت به افطار می نمایند، و در صورت عدم افطار موجب انگشت نما شدن و بعضاً وهن شیعه می شود و تقیّه مداراتی در این جا ضروری تر از شرکت در نماز مغرب به نظر می رسد، آیا اجازه می فرمایید که شیعیان در هتل ها بمانند و هنگام مغرب در ماه مبارك در مساجد حاضر نشوند؟ یا این که حضور یافته و تقیّه افطار نمایند؟
بهتر است برای نماز مغرب در مسجد حضور یابند و اگر به آنها اصرار بر افطار شود، می توانند افطار کنند و روزه آنها صحیح است.

زکات فطره

پرداخت دیون کسی که فوت شده از زکات اموالش

1- اگر کسی که نمیتواند قرض خود را ادا کند در صورتیکه ورثه اش تمکن داشته باشند آیا باز هم می توان زکات را به وراثش داد تا قرض مرده را بدهد ؟
در صورتی که مالی از خود به ارث گذاشته باشد باید دین او را از اموالش داد و اگر مالی نداشته باشد دین او را می توان از زکات پرداخت کرد.

احکام زکات فطره

حکم فطریه کسی که شب عید فطر مهمان دیگری باشد

2- اگر کسی تنها در افطار شب عید فطر میهمان دیگری باشد فطریه او به عهده خودش است یا صاحب خانه؟ فطریه اش بر عهده خودش می باشد.

فطریه کسی که شب عید فطر مهمان دیگری است

3- اگر کسی در شب عید فطر مهمان داشته باشد آیا زکات فطره آنها بر عهده میزبان است ؟ در صورتی که فقط همان شب را میهمان اوست زکات فطره اش بر عهده صاحبخانه نیست.

کسی که شب عید فطر بی هوش باشد

4- اگر شخصی هنگام غروب شب عید فطر بیهوش باشد آیا زکات فطره از او ساقط است؟ بیهوش بودن باعث سقوط زکات فطره نمی شود.

سربازی که نان خور دولت است

5- زکات فطره سربازی که نانخور دولت است بر عهده چه کسی است؟
بر دولت واجب نیست و اگر فقیر است بر خود او نیز واجب نیست، اما اگر غنی باشد احتیاط آن است که خودش زکات را بپردازد.

مصرف زکات فطره

پرداخت زکات برای فقیری که زکات جمع آوری می کند

6- اگر کسیکه زکات را جمع آوری میکند فقیر یا مسکین باشد میتواند دو زکات یکی به خاطر اینکه زکات جمع می کند یکی به خاطر اینکه فقیر است به او داد ؟
اشکالی ندارد ولی بیش از حد نیازش نباشد.

پرداخت زکات برای مادری که فرزندان سید صغیر دارد

7- آیا می توان به زنی که غیر سید و فقیر است و نفقه فرزندان نا بالغ وسیدش را بر عهده دارد زکات غیر سید داد تا برای فرزندانش خرج کند ؟
مانعی ندارد.

مصرف زکات فطره برای آزادی زندانیان

8- صرف زکات فطره در راه آزادی افراد فقیری که بر اثر اشتباهاتی در زندان به سر می برند، چه حکمی دارد؟
اشکالی ندارد.

مصرف زکات فطره در مسائل فرهنگی و دینی

9- لطفاً به سؤالات زیر پیرامون مصرف زکات فطره پاسخ فرمایید:

(الف) آیا زکات فطره را می توان در ساخت یا تعمیر غسالخانه، مساجد، مدارس و حسینیه ها مصرف نمود؟

(ب) آیا محله های فقیرنشین می توانند در جشنهای انقلاب، همانند 22 بهمن، زکات فطره مصرف نمایند؟

(ج) محلی که اکثریت اهالی آن توانایی مالی ندارند، آیا می توانند برای دست مزد کسی که زیاله آنها را جمع آوری می کند، از پول زکات فطره استفاده کنند؟

(د) در روستایی که اکثریتشان فقیرند، جلساتی از طرف دولت برگزار می شود، یا مأمورین دولت به آن جا اعزام می شوند، (مثل مأمورین صندوقهای اخذ رأی) آیا می توان برای غذای آنها از زکات فطره هزینه کرد؟

(هـ) اهالی روستایی فقیر هستند. آیا می توان از زکات فطره در کارهای عام المنفعه چنین روستایی مصرف نمود؟ مصرف زکات فطره، بنابر احتیاط واجب، فقط فقرا و مستمندان هستند؛ ولی از زکات مال می توان در کارهای دینی و فرهنگ دینی استفاده کرد.

مصرف زکات فطره برای درمان بیماران فقیر

10- مصرف زکات فطره برای درمان بیمارهای بی بضاعت چه حکمی دارد؟
اشکالی ندارد.

استفاده از فطریه در آموزشگاههای دولتی

11- استفاده از فطریه جهت مصارف آموزشگاههای دولتی (با توجه به مشکلات و کمبودهای مالی مدارس، و در صورت تمایل اولیای دانش آموزان) چه حکمی دارد؟
احتیاط واجب این است که فطریه را فقط صرف نیازهای فقرا کنند.

پرداختن زکات فطره به پدر و مادر یا فرزند فقیر

12- آیا زکات فطره را می توان به پدر و مادر، یا فرزند نیازمند خود داد؟
جایز نیست.

پرداختن زکات فطره به اقوام فقیر

13- آیا زکات فطره را می توان به برادر و خواهر فقیر، یا سایر اقوام نیازمند داد؟
اشکالی ندارد.

پرداختن زکات فطره به سادات

14- آیا زکات فطره را می توان به سادات محترم داد؟
تنها زکات فطره سادات را به سادات نیازمند می توان داد.

پرداختن زکات فطره به نوه

15- در صورتی که نوه انسان نیازمند باشد، آیا می توانیم فطریه خود را به وی بدهیم؟

دادن فطره به نوه (چه دختری و چه پسری) اشکال دارد.

پرداخت زکات فطره به زنی که فرزندان سید دارد

16- اگر مرد خانواده ای که سید بوده فوت کرده باشد، و اکنون خانمش که غیر سیده است سرپرست خانواده باشد. آیا می تواند فطره غیر سادات را بگیرد، و صرف فرزندان نیازمندی که از سادات هستند نماید؟ می تواند خودش آن را تملک کند، و بعد برای آنها صرف نماید.

شخصی که زکات فطره را در غیر نیازمندان مصرف کرده

17- وظیفه شخصی که سالهای متمادی زکاة فطره را جمع نموده، و صرف غیر نیازمندان کرده چیست؟ باید تمام آنها را اعاده کند.

مسائل متفرقه زکات فطره

زکات فطره جنین

18- اینجانب میخواستم بدانم آیا بچه در شکم مادر که روح پیدا کرده است شامل فطره میشود یا خیر و آیا چیزی باید برای فطره ماه رمضان او کنار گذاشت یا خیر؟ فطره بر جنین درون شکم مادر واجب نمی شود.

رابطه مالیات و زکات

19- آیا پرداخت مالیات در نظام جمهوری اسلامی از وجوه شرعیّه کفایت می کند؟ مالیات مانند سایر هزینه های کسب و کار است و جای وجوه شرعیّه را نمی گیرد.

عیار نانخور محسوب شدن میهمان

20- حداقل مدّت زمانی که باید شخصی میهمان صاحبخانه باشد تا نانخور او محسوب شود، چند شبانه روز است؟ چهار پنج روز کافی است.

فطره مهمانی که فقط شب عید را منزل خود افطار کرده

21- اینجانب پنج شب قبل از شب عید میهمان شخصی بودم. شب عید را در منزل خود افطار کردم، و چند شب بعد از عید را هم میهمان آن شخص شدم. فطره ام بر عهده کیست؟ بر عهده خود شماست؛ ولی احتیاط آن است که از میزبان خود برای پرداخت این فطره نیز اجازه بگیرید.

اختلاف مرجع تقلید میزبان و میهمان در فطره

22- هرگاه میزبان مقلّد حضرتعالی باشد، که فطره کسی که فقط شب عید را میهمان اوست بر عهده میزبان

نمی داند، و میهمان مقلّد مرجعی باشد که فطریّه چنان شخصی را بر عهده میزبان می داند، تکلیف فطریّه میهمان چیست؟
در فرض سؤال بر عهده هیچ کدام نیست.

زکات فطره کارمندان دولت

23- زکات فطره کارمندان دولت، چه در بخش عمومی و چه در بخش خصوصی، بر عهده کیست؟
بر عهده خود آنهاست.

زکات فطره روحانیون مبلغ

24- زکات فطره روحانیون در ماه مبارک رمضان، که جهت تبلیغ به شهرها و بخش ها و روستاها سفر می کنند، و غالباً در منزل یکی از اهالی محل سکونت دارند، و لکن هر شب برای افطاری به منزل اشخاص دعوت می شوند، بر عهده کیست؟

زکات فطره آنها بر هیچ کس واجب نیست؛ مگر این که چند روزی از ایّام آخر ماه رمضان در يك جا باشند، ولی اگر سحرها مرتّباً يك جا باشند، بر عهده صاحب آن منزل است.

زکات فطره دانشجویانی که در دانشگاه تغذیه می شوند

25- زکات فطره دانشجویان داخل و خارج کشور، که در دانشگاهها تغذیه می شوند، بر عهده خودشان است، یا دانشگاه؟

با توجّه به این که دانشجویان محترم معمولاً غذا خریداری می کنند، هر چند با قیمت نازل باشد، زکات فطره بر خودشان است، یا بر کسی که خرجی آنها را می دهد.

زکات فطره کارگران

26- آیا زکات فطره کارگرانی که در کارخانجات، یا مؤسّسات کار می کنند، برعهده خودشان می باشد، یا آن مؤسّسه و کارخانه؟

با توجّه به این که تغذیه در این گونه موارد جزئی از حقوق آنها محسوب می شود، زکات فطره بر خود آنهاست.

جمع آوری فطریه توسط مسئولین مدارس

27- آیا برای مسئولین مدارس جایز است فطریّه کسانی را که مایل هستند جمع آوری نموده، و به خانواده های دانش آموزانی که شرعاً مستحقّ هستند، برسانند؟
آری جایز است.

منبع : استفتائات حضرت آیت الله مکارم شیرازی